

PRESS PASS

Luciano Pavarotti, Salman Rushdie, Andrei Șerban, Virginia Zeani, Antonio Pappano, Amos Oz, Hélène Grimaud, Ion Marin, Jordi Savall... De peste 10 ani, Marius Constantinescu se dedică interviului. Miezos, așezat, secvențial, precum o poveste.

Traducător, jurnalist și realizator radio-TV, a absolvit Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării în 2002. A cochetat cu *copywriting*-ul, publicitatea și istoria artei, înainte de a-și da seama că se poate exprima cel mai bine în presa culturală audiovizuală. După opt ani de radio, a descoperit televiziunea și libertatea nestăvilă dată de jocul de-a imaginea. Emisiunile sale – *Marile picturi ale lumii*, *V... de la vizual*, *Jurnal Cultural*, *Profil. Poveste. Personaj* – s-au transformat în repere pentru un public deschis la minte, sofisticat, dispus la jonglerii intelectuale, niciodată autosuficient. Din 2005, a fost legat de fiecare ediție a Festivalului Internațional „George Enescu“, realizând interviuri (unele dintre ele în exclusivitate) cu cei mai importanți artiști invitați.

A obținut trei premii ale Asociației Profesioniștilor de Televiziune din România (A.P.T.R.), inclusiv pentru *Profil. Poveste. Personaj*, proiect care i-a devenit *alter ego*, iar, în 2013, și carte. Tot în anul 2013 a apărut la Editura Baroque Books & Arts, în condiții grafice deosebite, volumul *Cortez* (ed. rev. Humanitas, 2015).

MARIUS CONSTANTINESCU PRESS PASS

INTERVIURI ȘI ÎNSEMNĂRI DE JURNAL DE LA
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
„GEORGE ENESCU“

EDIȚIILE 2011 ȘI 2013

Cuvânt înainte de
RĂZVAN PENESCU

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Cristina Jelescu
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu

Tipărit la Artprint

© HUMANITAS, 2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Constantinescu, Marius
Press pass. Interviu și pagini de jurnal de la
Festivalul Internațional „George Enescu“
edițiile 2011 și 2013 / Marius Constantinescu;
pref.: Răzvan Penescu. – București: Humanitas, 2015
ISBN 978-973-50-4927-0
I. Penescu, Răzvan (pref.)
78

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

*Pentru Ioana, care mă aude fredonând
chiar și atunci când n-o fac*

Cuvânt înainte

Am crescut cu dialogurile formative ale lui Iosif Sava, am învățat să argumentez citind dialoguri platoniciene, mi-am dezvoltat gândirea critică în mijlocul unor comunități de matematicieni care își confruntau și comparau mereu părțile și demonstrațiile. Am ajuns cel care sunt astăzi pentru că am fost parte sau măcar am asistat la dialoguri substanțiale, cu miez, timp de mulți ani, cei mai importanți ai adolescenței mele.

Nu știu cum sunt alții, dar dacă mie, cel prins în vârtejul vieții de azi, îmi lipsește ceva, atunci acel ceva este acest tip de dialog. Este, poate, paradoxal, într-un moment în care zgomotul vocilor pare perpetuu, în care televiziunile sunt pline de oameni care vorbesc aproape fără oprire, în care pe Facebook fiecare își împarte cuvintele și tot ce îi trece prin cap cu toată lumea, simultan. Doar că toate aceste părelnice dialoguri care ne înconjoară sunt, de mult prea multe ori, doar monologuri încrucișate sau suprapuse. O formă de autism sonor. Uitați-vă la poziția scaunelor celor care vorbesc și veți afla multe despre posibilitățile unui dialog, veți vedea dacă acestea sunt puse în paralel sau față în față, unul spre celălalt. E semnul cel mai clar al disponibilității fiecăruia de a asculta și de a răspunde. Căci ceea ce înseamnă pentru mine dialog este situat dincolo de doi oameni care vorbesc, e o aristocratică ședere față în față a doi interlocutori ce se prețuiesc, se ascultă și se respectă și vorbesc pentru a se îmbogăți unul pe celălalt sau pe cei din jur.

Dar de ce vorbesc despre dialoguri la începutul unei cărți de interviuri? Pentru că ceea ce Marius Constantinescu face în această carte, dar și în celelalte cărți de interviuri ale sale, e de fapt o serie de adevărate dialoguri. Marius știe să nu pună acele întrebări la care s-a tot răspuns, ceea ce vrea el să afle și să ne ajute să aflăm alături de el depășește bariera curiozității de tip „oracol“ cu care toți ne-am hrănit în copilărie. Întrebările lui sunt bazate pe o imensă documentare, dar și pe o egală empatie, și astfel au context și adâncime. Interviurile lui sunt dialoguri în care el se retrage în umbră și îl lasă pe interlocutor să strălucească, îndrumându-l discret cu întrebări potrivite spre subiectele în care acesta are ceva semnificativ de povestit, de afirmat. De cele mai multe ori, intervievații lui încep cu răspunsuri scurte și oarecum standard și, pe măsură ce interviul avansează, răspunsurile se lungesc, detaliile încep să se arate din ce în ce mai des, mărturisirile inedite își fac loc. Totul devine rotund și fiecare interviu are ceva memorabil, fiecare dezvăluie și ne apropie, nouă, cititorilor, un om și un muzician cu bogăția gândurilor sale.

Pe lângă interviurile care constituie mai mult de jumătate din substanța acestei cărți, ea ne rezervă încă multe alte surprize. În deschiderea fiecărui interviu, Marius se dovedește un portretist atent și sincer. Desface personalitatea celui pe care îl are în față în fâșii subțiri și relevante, pline de umanism, dar și de umor. Dă detalii savuroase, dar și semnificative. Are preferințe și jumătăți de antipatii simpatice, e emoționat uneori de copleșitoarea carieră a interlocutorului, e aproape întotdeauna impregnat de zeci de înregistrări și spectacole live ale celui cu care vorbește, e un om normal care admiră sincer, dar e și un fel de copil mare căruia Moș Crăciun i-a adus în față oamenii la care visase mereu, adică ceea ce își dorea cel mai mult să primească.

Și mai e Marius ceva în această carte: un succint, dar profund personal rezumator al esenței zilelor de Festival Enescu, al momentelor care au rămas de la o zi la alta în mintea lui și care trezesc, acum, câțiva ani mai târziu, amintiri în mintea tuturor celor care au fost în sălile de concert, în fața televizoarelor sau a aparatelor de radio. Timp de două ediții, 2011 și 2013, Marius a fost, zi de zi, pe LiterNet, ochiul și urechea martore ale celor mai semnificative peripeții muzicale. Iar pentru cei care nu au amintiri cu aceste ediții de festival, poveștile lui Marius despre fiecare zi sunt un cadou care îi atrage în atmosfera festivalului, într-o lume în care există magie pentru că există muzică și pasiune. Un cadou de neprețuit. Vă las să vă convingeți singuri.

Răzvan Penescu
fondator LiterNet

**Festivalul Internațional
„George Enescu“, ediția a XX-a,
1-25.09.2011**

Un parcurs subiectiv avant la lettre

Îmi place Bucureștiul în septembrie. Nu pentru că ader la nostalgiile impuse de subțierea verii și perspectiva frunzelor îngălbenite, ci pentru că, o dată la doi ani, Capitala freamătă armonic, merge la culcare târziu și se trezește fredonând pasaje de simfonie, de cantată sau de concert. Bucureștiul devine un oraș frumos cu oameni așijderea în timpul Festivalului Internațional „George Enescu“.

Anul acesta, circuitul melomanilor care urmează traseul Ateneul Român–Sala Palatului–Opera Națională București–Sala Radio, Teatrul Național București–Universitatea Națională de Muzică se întinde pe mai bine de trei săptămâni. Program dens, ca întotdeauna, care solicită deschidere spre cam toate genurile muzicii culte, odihnă multă și, nu în ultimul rând, anduranță fizică. Nu e chiar ușor să mergi la un recital la Ateneu la ora 17, să continui cu un concert la Sala Palatului la ora 19 și să îți închei ziua cu muzică barocă la Ateneu la ora 22:30. Cu toate acestea, e un exercițiu pe care mulți îl fac(em), pentru că foamea de emoție și de acea indescritibilă senzație a „pielii de găină“ reprezintă combustibili suficienți pentru a ține departe oboseala.

Am fost rugat să arunc o privire generală asupra Festivalului de anul acesta. Mai degrabă, aș ține să fac un parcurs profund subiectiv și, dacă vreți să țineți cont de el, mă voi bucura să ne vedem în sălile de concert sau de spectacol. Eu unul nu aș lipsi de la al doilea concert al Residentie Orkest din Haga, în 2 septembrie. Motivele sunt Dan Griore, *Concertul pentru pian și orchestră* de Edvard Grieg și,

clar, *Simfonia fantastică* a lui Berlioz, lucrare monumentală pe care sunt curios cum o va colora dirijorul Christian Badea. O zi mai târziu, premieră la Opera Națională București. O vedetă, tenorul Johan Botha, o partitură aproape epică, *Lohengrin* de Wagner și garanția pregătirii muzicale minuțioase date de Cristian Mandeal. Sper să am timp să prind și începutul concertului de la Ateneu de la 22:30. Pelerinajul la Veneția este aproape o obligație spirituală în fiecare toamnă, iar acum îl pot face foarte ușor cu Venice Baroque Orchestra și Giuliano Carmignola. Duminică, 4 septembrie, *Noche Bach*, fără discuție. Fantezia lui Gigi Căciuleanu cu El Ballet Nacional Chileno va eclipsa orice alt reper al zilei. Marți, 6 septembrie, ora 19:30 este arondată Ateneului, unde ne putem întâlni cu două vedete ale scenei de operă mondiale, tenorul Ian Bostridge și mezzosoprana Angelika Kirchschrager, într-un program care cuprinde lucrări de Benjamin Britten și Kurt Weill. Joi, de Sfânta Maria Mică, vă dau întâlnire la Sala Radio, pentru un concert cu totul special, cel al Corului Național de Cameră „Madrigal“, în onoarea și în amintirea maestrului Marin Constantin. Vor fi invitați-surpriză, momente impresionante și... veți vedea. Vineri, 9 septembrie, la Sala Palatului vine în ipostază de dirijor una dintre marile vedete ale violonisticii mondiale, Nikolaj Znaider, cel căruia i-a fost încredințată vioara lui Fritz Kreisler. Tot în aceeași seară, dar nu la aceeași oră (slavă Domnului!), la Ateneu, intră în scenă unul dintre cei mai iubiți și urmăriți invitați ai edițiilor Festivalului din ultimii ani: Christian Zacharias, alături de Orchestre de Chambre de Lausanne, într-un program integral Schumann. Sâmbătă e tur de forță. Din nou Zacharias la 22:30, dar înainte, la 17:00, Orchestra Saint Martin in the Fields cu Murray Perahia, apoi la Sală, la 19:30, Orchestra și Corul Filarmonicii „George Enescu“, sub bagheta venerabilului Ghenadi Rojdestvenski, într-un program Enescu-Prokofiev. În următoarele două zile, excelența dirijorală rusă continuă prin

cele două mari concerte ale Mariinski Theatre Symphony Orchestra sub bagheta lui Valery Gergiev. Pregătiți-vă să auziți *Tablourile dintr-o expoziție* de Mussorgski–Ravel așa cum nu le-ați mai auzit vreodată. Următoarele două zile, 13 și 14, ni-i aduc pe Lawrence Foster, îndrăgostit de România, de Enescu și de muzica contemporană, dar și pe Daniel Barenboim, la pupitrul Staatskapelle Berlin. Mozart, Bruckner și Liszt. De neratat! Joi, la Opera Națională București este premiera noii producții cu *Œdipe* de Enescu, într-o distribuție 100% românească, condusă de dirijorul Tiberiu Soare și strunită scenic de Anda Tăbăcaru Hogeș și Răzvan Mazilu. În aceeași zi, dacă îl admirați pe magicianul Jordi Savall, vă propun să îl descoperiți pe omologul lui nordic: Ton Koopman, marele specialist și enciclopedist olandez al muzicii vechi, vine la Ateneu alături de „Virtuozi” din București, într-o după-amiază integrală Mozart. Vineri, 16 septembrie, îl vom vedea în carne și oase la Sala Palatului pe cel pe care l-au văzut sute de milioane de telespectatori în Concertul de Anul Nou al Wiener Philharmoniker: Franz Welser Möst. La Ateneu, în nocturnă, șarmanta violonistă Isabelle Faust, Cristian Mandeal și Camerata Salzburg. În 17 septembrie avem din nou dans la Teatrul Național București – *Magifique*, pe muzica lui Ceaikovski, în coregrafia lui Thierry Malandain. La concurență, Midori și Vasili Petrenko la Sala Palatului și, pentru toți, enigmaticele și atât de specialele surori Katia și Marielle Labèque pe afișul Ateneului, Mendelssohn Bartholdy *only*. Luni, 19, vârful îl reprezintă combinația Israel Philharmonic Orchestra–Vadim Repin–Zubin Mehta, în *Concertul pentru vioară și orchestră* și apoi *Simfonia nr. 4* de Ceaikovski. Același titan, Zubin Mehta, revine la Sala Palatului și în seara următoare, pentru a propune, printre altele, *Simfonia nr. 5* de Mahler. Dacă tot vorbeam de Veneția barocă mai sus cu câteva rânduri, celebrul *Adagietto* va înfiripa sonor Veneția muribundă, cu ecouri viscontiene. Miercuri, la Ateneu, alte vechi cunoștințe ale publicului

bucureștean: Kremerata Baltika și Gidon Kremer. Pe mine însă mă găsiți negreșit la concertul de seară de la Sala Palatului, pentru că, pur și simplu, nu pot rata întâlnirea cu Hélène Grimaud, așa cum cititorii mei știu deja. În plus, Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia îl va aduce la București pe unul dintre cei mai titrați dirijori contemporani, Antonio Pappano. Nu mai vorbesc de program, cu *Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră* de Brahms, urmat de *Patetica* lui Ceaikovski. Dacă vă lipsea opera, pe 23 septembrie este *Evgheni Oneghin*, cu Tamar Iveri și Marius Brenciu, alături de soliștii bucureșteni, iar împătimiții de Haydn se pot delecta cu o variantă elegantă și foarte studiată a oratorului *Creațiunea* în varianta propusă la Ateneu, seara, de Trevor Pinnock și Orchestra of the Age of Enlightenment. Sâmbătă, din nou Mahler, dar *Simfonia nr. 9*, cu Orchestre National de France și Daniele Gatti, cei cărora le revine și onoarea de a încheia ediția cu numărul XX a Festivalului, în 25 septembrie, alături de Ha-Na Chang, cu un program care va merge de la Brahms la *Bolero*-ul lui Ravel. Ne vedem la concerte!

1 septembrie

§ Filmare cu ministrul culturii și patrimoniului cultural, Kelemen Hunor, pentru a începe ziua energetic.

§ Johan Botha, *Lohengrin* de poimâine seară (sâmbătă, 3 septembrie 2011) și unul dintre marii tenori ai lumii, schimbă a cincea oară ora interviului. El e la Operă, noi în drum către Operă, el vrea să înceapă, noi – în blocaj pe Calea Plevnei. Probabil unul dintre cele mai gonite interviuri făcute de mine vreodată, cu un cadru aranjat în zece minute și cu ochii pe ceas la fiecare răspuns. Păcat, de altfel, pentru că este un om jovial, volubil, care își dorește cel mai mult să-i facă pe oameni să se simtă bine.

§ Repetiție generală pentru *Lohengrin*. Cristian Mandeal obține sonorități somptuoase, corul pregătit de Stelian Olariu este cel mai bun personaj colectiv, iar cele trei *guest stars* (Botha, Petra Lang

și Emily Magee) fac proba experienței scenelor mari pe care cântă. În plus, regia lui Ștefan Neagrău e minimalistă, curată, presărată cu simboluri plăcut de descifrat. Mai multe despre producțiile Operei Naționale București în *Jurnalul cultural* din seara asta (2 septembrie 2011) cu directorul general, Cătălin Ionescu-Arbore. Muzica lui Wagner confirmă o afirmație a lui Botha: „e ca un orgasm întins pe trei acte!“ (*sic!*)

§ Am pudră pe gulerul cămășii, iar lumea se uită ciudat la mine în metrou.

§ Oare cum o fi fost deschiderea de la Sala Palatului?

Sursa: Artexim

Johan Botha

Tenorul Johan Botha

Johan Botha este una dintre cele mai mari vedete ale teatrului liric și, totuși, nu reușesc să mă conving de asta în timp ce filmăm interviul. Spun „în timp ce“, pentru că nu există alte momente de interacțiune cu el: un minut înainte și un minut după, politețurile de complezență, cablat, decablat, mulțumesc, la revedere, *in bocca al lupo, ciao!* Dacă nu mă înșel, Botha este în top 15, adică printre acei 15 cântăreți ai lumii care, prin decizia directorilor de la teatrele care contează, primesc oriunde același onorariu. Maximum. Alături de el, Domingo, Fleming, Netrebko, Gheorghiu, Alagna, Kaufmann, Terfel...

Când vorbește și, mai ales, când râde, vocea în cascade baritonale (epocal felul în care spune *o, brother!*) dăgăne ca un clopot organic în *foyer*-ul Operei. Pe scenă, în notele lungi, pure, argintii ale ariei *In fernem Land* (*Identity Card*-ul compoziției lui Wagner, *Lohengrin*), glasul se curăță de culoarea umană și străbate stratosfera, în drum spre un Pantheon de zei nordici, viforoși. Nu are nici o importanță că prezența-i masivă aduce prea puțin cu un cavaler al Graalului. Nici Caballé, pe vremea când era Norma, nu impresiona prin zveltețea unei preotese druide, dar când se așeza în matca ariei *Casta diva*, nu ai fi schimbat-o cu toate silfidele pă-mântului. E drept, Deborah Voigt, una dintre cele mai dragi partenere ale lui Botha, a trebuit să treacă prin experiența umilitoare a concedierii dintr-o producție de *Ariadna la Naxos* pentru că nu a făcut față unei *little black dress*, apoi

printr-un *bypass* gastric, dar și printr-o evidentă diminuare a splendorilor vocale de altădată... Botha preferă costumele și posturile statuare, fără mari încărcături actoricești, dar în care poate da absolut totul pe plan vocal și muzical. Și are de dat direct proporțional cu fizicul impozant. Publicul bucureștean l-a iubit în *Lohengrin*, spectacol coborât, parcă, vorba dirijorului Cristian Mandeal, direct de pe colina sacră a Bayreuth-ului. L-a iubit, pentru că Botha i-a oferit tot ce are mai frumos, mai bun și mai competitiv într-un repertoriu în care nu își împarte gloria cu prea mulți alți tenori. În vocea lui, muzica supra-umană a lui Wagner a irizat trimiteri spre legendă, tablouri somptuoase, neîncadrabile în nici un standard.

Pentru că mi l-a tălmăcit pe Wagner cu și înspre iubire, închid ochii și îi las vocea să mă ducă acolo, *In fernem Land*.

— Nu multă lume știe că unul dintre primii Dvs. profesori de canto în anii începutului, la Viena, a fost un tenor român, Toma Popescu. Nu știi dacă mai țineți minte, dar noi prin intermediul lui am aflat de Dvs. Vă amintiți acea perioadă?

— N-aș putea spune că a fost profesorul meu, dar ne-am întâlnit o dată și am avut o discuție interesantă despre tehnica vocală. Vorbesc întotdeauna cu colegii mei despre asta.

— Ați venit la București cu unul dintre cele mai solicitante, dar și cele mai frumoase roluri din tot repertoriul de tenor: *Lohengrin*. Este și unul dintre preferatele Dvs.?

— Cu siguranță. Îmi place mult să îl cânt. Este o operă frumoasă, muzica este cu totul deosebită și mă simt foarte bine în ea!

— Ați spus odată că *Lohengrin* presupune o perioadă bine determinată în cariera unui tenor. Odată ce te-ai îndreptat spre un repertoriu mai dificil, nu te mai poți întoarce la el. Puteți să îmi explicați de ce?

— Așa este. Rolul este unul destul de acut, se pretează, mai degrabă, unui tenor liric. Opera însăși cere ceea ce se nu-

mește *ein jugendlicher Heldentenor*. De obicei, cu *Lohengrin* îți începi cariera. Mai târziu, când ajungi să cânti *Tristan și Isolda* sau *Siegfried*, ambele roluri sunt cu două tonuri mai jos. Nu trebuie să mergi mai sus de La sau Si. Pentru *Lohengrin* trebuie să ai Do de sus, dacă vrei să îl faci cum trebuie.

— Sunteți gata să faceți pasul spre rolurile mai dramatice?

— În acest moment studiez *Tristan și Isolda*. Mai greu de atât nu se poate!

— Nu există nimic mai solicitant decât *Tristan*?

— Poate *Siegfried* din *Amurgul zeilor*... Nu știu dacă le voi cânta, până la urmă. Timpul o va spune.

— Cum rămâne cu operele lui Verdi?

— Cânt *Otello* și este unul dintre rolurile mele cele mai dragi. Mi-a plăcut să îl cânt în toată lumea și, știți foarte bine, este unul dintre rolurile acelea pe care orice tenor le visează.

— Îi lăsăm deoparte pe Plácido Domingo și Jonas Kaufmann, dar nu prea sunt tenori la care să coexiste repertoriul german și cel italian. Dvs. cum faceți?

— Pentru mine, repertoriul italian e cea mai bună metodă pentru a-mi păstra vocea flexibilă și mereu pregătită pentru repertoriul german. Dacă veți citi scrisorile dintre Franz Liszt și Richard Wagner, veți vedea că, pe vremea aceea, nu exista conceptul de „tenor german“. Wagner dorea cântăreți de *bel canto* care să îi interpreteze operele. Wagner căuta linia și stilul din *bel canto*. De aceea, eu mă antrenez pentru Wagner cu opere italiene.

— Cum vă aranjați programul anual pentru a vă păstra vigoarea vocală până la sfârșitul stagiunii?

— Asta e treaba impresarului meu. El trebuie să se asigure că nu cânt prea mult Wagner. Stăm și discutăm ce oferte vin din partea teatrelor. Când avem prea mult Wagner, îi atrag atenția că ne trebuie o operă italiană...

— ...pentru a alina vocea.

— ...și sufletul!

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i>	5
-----------------------------	---

Festivalul Internațional „George Enescu“, ediția a XX-a, 1-25.09.2011

Un parcurs subiectiv <i>avant la lettre</i>	13
Tenorul Johan Botha	19
Tenorul Ian Bostridge.....	31
Mezzosoprana Angelika Kirchschrager	41
Violonistul și dirijorul Nikolaj Znaider	49
Dirijorul Lawrence Foster	65
Dirijorul, clavicinistul și organistul Ton Koopman	81
Pianistele Katia & Marielle Labèque	101
Violonistul Vadim Repin.....	115
Pianista Hélène Grimaud.....	123
Dirijorul Antonio Pappano.....	135
Dirijorul Daniele Gatti.....	149
<i>Jours après</i>	165

Festivalul Internațional „George Enescu“, ediția a XXI-a, 1-25.09.2013

Soprana Violeta Urmana	179
Violonistul și dirijorul Fabio Biondi	191
Dirijorul Lawrence Foster	205
Soprana Julia Lezhneva	215
Contratenorul Max Emanuel Cenčić.....	223
Violoncelista Amanda Forsyth & violonistul Pinchas Zukerman	231

Dirijorul Antonio Pappano	251
Mezzosoprana Ekaterina Semenchuk	259
Dirijorul Vladimir Jurowski	271
Soprana Petra Lang	281
Violoncelistul Gautier Capuçon	293
Violistul, violoncelistul și compozitorul Jordi Savall	307
Basul Eric Halfvarson	315
Violonistul Maxim Vengerov	329
Violonistul Vadim Repin	341
Violonista Hilary Hahn	349
Epilog	359